

Jaarverslag 2025

Heeft Leiden nog behoefte aan een organisatie die zich richt op burgerinitiatief en stedelijke innovatie? Deze vraag stelde het bestuur van StadsLab Leiden zichzelf aan het slot van het Jaarverslag 2024.

Het was bedoeld als zelfevaluatie. Het antwoord luidde toen, enigszins bescheiden geformuleerd: ja – wanneer StadsLab zich als verbindende kracht richt op sociale, culturele en educatieve activiteiten, o.a. in samenwerking met welzijnsorganisaties Includio, BuZz en Sol, en met Leidse verenigingen, stichtingen en andere bewonersgroepen.

Een jaar later, in dit verslag over 2025, kan het bestuur met zelfvertrouwen stellen dat StadsLab inmiddels een nieuwe weg gevonden heeft. Welke? Als volgt.

Missie, visie, strategie

In weinig zinnen samengevat zijn dit de doelen en middelen van StadsLab Leiden:

- + *Missie:* Concrete bijdragen leveren om Leiden nóg mooier, socialer, creatiever, ondernemender, inclusiever, duurzamer te maken. Anders gezegd: maatschappelijke en culturele waarde toevoegen aan de Leidse samenleving.
- + *Visie:* StadsLab werkt op projectbasis aan concrete, inhoudelijke doelstellingen, door betrekkelijk weinig tijd te steken in formele en bestuurlijke processen en (mede daardoor) zo veel mogelijk zichtbare en tastbare resultaten te boeken.
- + *Strategie:* door inwoners van Leiden en vertegenwoordigers van Leidse organisaties samen te brengen, ontstaan ideeën en plannen om gezamenlijk projecten op te pakken en uit te voeren. Op deze manier verbindt & versnelt StadsLab de innovatieve krachten in de Leidse samenleving.

StadsKamer

Ook in 2025 maakte StadsLab dankbaar gebruik van de StadsKamer (Nieuwstraat 7): de plek waar welzijnsorganisaties Includio, BuZz en Sol in de binnenstad gevestigd zijn. Dat StadsLab nu over een fysieke plek beschikt, draagt beslist bij aan meer zichtbaarheid en de ontwikkeling van een hechter en breder netwerk in de stad.

Als tegenprestatie zorgen vrijwilligers van StadsLab voor inrichting en onderhoud van deze locatie, om de ruimte flexibel te kunnen benutten en hier een aantrekkelijke huiskamer-sfeer te creëren.

Maanden van ...

StadsLab zorgt voor programmering van de StadsKamer op zaterdagmiddagen. De formule is dat een Leidse organisatie (vereniging, bewonersgroep, e.d.) zichzelf gedurende drie à vier middagen kan presenteren, ook om meer leden en/of vrijwilligers te werven. Expositie, workshop, lezing, groepsgesprek, verkoop van boeken, of van handgemaakte artikelen – de activiteit kan elke gewenste vorm aannemen.

Deelnemende organisaties aan 'Maanden van ...' in 2025 waren:

+ Januari: TekenMaand, georganiseerd door tekengroep Urban Sketchers.

+ Februari: TheeMaand, door Theemuseum, een groep die aandacht schenkt aan de geschiedenis en cultuur van theedrinken.

+ Maart. Groene Maand, door Vrienden van het Singelpark, Bomenbond Rijnland en Meer Bomen Nu.

+ April. Maand van Pancras-West, met verschillende activiteiten georganiseerd door de buurtvereniging.

+ Mei. Maand van Samen Leiden, met lunches voor en door Leidse vrijwilligers die maaltijden bereiden voor buurtbewoners. De site www.stadslableiden.nl/sameneten is hieruit voortgekomen. Deze geeft een overzicht van circa veertig 'buurttafels' waaraan inwoners kunnen aanschuiven.

+ September. VrijwilligersMaand, georganiseerd door Includio, om vrijwilligers te werven voor Leidse maatschappelijke organisaties.

+ Oktober. Maand van de Leidse Geschiedenis in Woord en Beeld, georganiseerd door filmclub LVSL en Historische Vereniging Oud Leiden, met combinaties van historische films en lezingen.

+ November. MantelzorgMaand, georganiseerd door Includio, met lezingen over verschillende aspecten van mantelzorg.

+ December. Pop-up winkel, eenmaal georganiseerd door StadsLab zelf (kunst en kunstnijverheid), eenmaal door vrouwengroep Soroptimisten (opbrengst voor een kraamkliniek in West-Afrika).

Tekening gemaakt in StadsKamer, 18.01.25

StadsHap

Evenals in 2024 heeft StadsLab ook in 2025 driemaal een netwerk-maaltijd op een woensdagavond verzorgd, onder de naam StadsHap. Vrijwilligers van verschillende organisaties hebben deelgenomen, met geen ander doel dan kennismaking, om eventuele samenwerking te stimuleren.

StadsLab zoekt hierbij met name aansluiting bij jongere creatieve en ondernemende Leidenaren (20'ers, 30'ers), ook om het eigen netwerk te verjongen.

StadsHap, juni 2025

StadsPioniers

StadsPioniers – zo luidt de naam van een nieuw netwerk van creatieve en ondernemende Leidenaren (zie ook de vorige passage). Medio 2025 stelden we vast dat de basis van StadsLab versterkt zou moeten worden. Te veel van onze plannen en de uitvoering ervan komen van enkelen. Het zou mooi zijn als wij onze kerngroep kunnen uitbreiden met een aantal ‘flexwerkers’: mensen die, naast het bestuur, ideeën willen uitwisselen en/of helpen in de uitwerking ervan.

Eind 2025 hebben we negen deelnemers in dit netwerk van StadsPionier. We moeten vaststellen dat ze nog niet autonoom – en/of als groep – actief zijn voor StadsLab. Niettemin blijft het bestuur van StadsLab ook in 2026 investeren in het vormen en activeren van deze groep.

Projecten

De kern van het StadsLab-werk is en blijft: projecten initiëren, ondersteunen en uitvoeren om Leiden ‘nóg creatiever, socialer, inclusiever, ondernemender, duurzamer, etc. te maken’. De methode hierbij is: betrokken inwoners samenbrengen en activiteiten ‘van onderaf’ laten ontstaan.

Projecten, begonnen en/of afgerond in 2025:

450 bomen

StadsLab organiseerde een actie om 450 jonge bomen te planten in Leiden e.o. als herinnering aan 450 jaar Leidens Ontzet en Universiteit Leiden. Deze actie liep van 4 oktober 2024 tot 21 maart 2025.

Jonge bomen, zogenoemde zaailingen, werden geleverd door Ant Brandenburg van de organisatie Meer Bomen Nu. Uiteindelijk zijn ruim 1.400 zaailingen in Leiden uitgedeeld, deels aan Leidenaren, deels via Leidse organisaties. Bij deze actie werd samengewerkt met de 3 October Vereeniging en de Universiteit Leiden. De lokale omroep Sleutelstad maakt een verslag bij de afsluiting van de actie, zie hier:

<https://sleutelstad.nl/2025/03/24/jubileumactie-stadslab-leiden-geslaagd-450-bomen-geplant/>

Afsluiting van de 450-bomenactie: nummer 450 is (symbolisch) aangeboden aan de 3 October Vereeniging op 22 maart 2025.

ZwemStad

In Leidse singels en grachten wordt volop gezwommen. Formeel is dit verboden. Maar het gebeurt gewoon, en te verhinderen valt dit niet of nauwelijks. Een StadsLab-projectgroep doet onderzoek naar zwemmen in het Leidse open water. Hoe valt dit veilig te organiseren (v.w.b. toezicht op waterkwaliteit, zonder aanvaringen met boten, zonder scherpe voorwerpen op de

bodem)? Zonder overlast voor omwonenden? Zonder schade voor (water-)planten en dieren?

Samen Leiden

De Gemeente Leiden kent/ kende in de periode 2022-2026 een programma 'Samen Leiden', waarin een netwerk is gevormd van organisaties die zich inzetten voor inclusie en diversiteit. In januari 2025 kreeg StadsLab van de Gemeente het verzoek een concept te ontwikkelen en coördineren voor programmering van activiteiten, samen met stadspartners, van een Maand van Samen Leiden, in de maand mei. Door wisseling van ambtelijke ondersteuning trok de Gemeente in maart toch weer de leiding naar zichzelf toe, waarna StadsLab zich beperkte tot alleen eigen activiteiten in dit kader (zie hierboven, 'Maand van ...'). Al met al was dit een enigszins teleurstellende ervaring van verloren tijd en energie.

Leids burgerschap/ StadsTour

In het najaar van 2025 kreeg StadsLab een verzoek van het Leonardo College (voortgezet onderwijs, Telderskade) om een programma te ontwikkelen voor onderwijs in burgerschap. Dit behoort sinds 2021 tot de zogenoemde leerdoelen in het onderwijs.

In onderling overleg met docenten is gekozen voor excursies, door leerlingen, naar maatschappelijke, culturele en andere organisaties in Leiden, zoals de Voedselbank, Kinderrechtswinkel, Jongerenraad, enz. Bij deze zogenoemde StadsTour maken leerlingen kennis met verschillende vormen van vrijwilligerswerk, maatschappelijk werk, e.d., met als motto: 'Samen maken we de stad'.

StadsLab en Leonardo hebben voor deze samenwerking een driejarige overeenkomst gesloten, die loopt tot en met 2027. Meer over de concrete uitwerking en uitvoering van StadsTour in het Jaarverslag 2026.

StadsTafel

Op verzoek van Inluzio heeft StadsLab een lunchgroep opgezet, met 10 à 15 deelnemers, die elke derde dinsdag van de maand bijeenkomt in de StadsKamer. Ingeleid door een gastspreker heeft elke lunchbijeenkomst een gespreksthema. Deelnemers aan deze StadsTafel hebben hun sporen verdiend in Leidse besturen, (maatschappelijke) organisaties en/of ondernemingen. Bij de lunch verbinden zij nieuwe inzichten met eigen ervaring.

Na een pilot in november 2025 is de StadsTafel in januari 2026 daadwerkelijk begonnen aan de maandelijkse reeks lunches. Meer hierover in het volgende jaarverslag.

Voor & Door Leiden

In het voorjaar van 2020 publiceerde StadsLab een concept voor herbestemming van de panden van ex-warenhuis V&D. Circa 150 Leidenaren hadden hierover meegedacht.

Zoals in eerdere jaarverslagen geconstateerd heeft het project zich helaas niet ontwikkeld in de door StadsLab voorgestelde richting. Een projectgroep van StadsLab blijft de ontwikkeling niettemin nauwgezet volgen, vanuit de optiek dat dit voormalige iconische complex echt 'Voor &

Door Leiden' zou moeten worden. Concreter gezegd: een plek waar inwoners van de stad en regio en bezoekers, uit alle geledingen van de samenleving, zich thuis en welkom kunnen voelen.

In 2025 heeft het bestuur van StadsLab geen aanleiding gezien zich opnieuw en aldus uit te spreken in deze kwestie. Tegelijk blijft StadsLab de ontwikkeling op de voet volgen.

Communicatie, publiciteit

De website van StadsLab heeft in 2025 een 'facelift' gehad, met ook een subtiele aanpassing van het logo. Publiciteit via social media beperkt zich tot LinkedIn. (StadsLab houdt afstand van US Big Tech, waaronder Facebook, X en Instagram.) Activiteiten van StadsLab worden zo veel mogelijk ook aangekondigd via Leids Nieuwsblad en Sleutelstad. Leidsch Dagblad en Leidse Glibber hebben in 2025 enkele malen een groter artikel/ beeldreportage gewijd aan initiatieven van StadsLab. Het aantal adressen voor de StadsLab-nieuwsbrief (achtmaal verstuurd) is in 2025 gestegen van 200 naar circa 350. Het aantal volgers via LinkedIn ontwikkelde zich voor circa 800 maar bijna 1.300.

Bestuur

Het bestuur van StadsLab Leiden bleef in 2025 ongewijzigd, t.w.:

- Frans van den Broek d'Obrenan, voorzitter
- Gijsbert van Es, secretaris
- Sytske Feenstra, penningmeester
- Lianne Gottenbos, bestuurslid/ website
- Yung Lie, bestuurslid
- Kees Zitman, bestuurslid

Vooruitblik 2026

Een vrijwilligersorganisatie, wat StadsLab is, heeft doorgaans te maken met een golfbeweging in enthousiasme en energie. Vrijwilligers komen en gaan; een deel zoekt al vrij snel weer nieuwe ervaringen en uitdagingen.

Het bestuur van StadsLab stelt vast dat het jaar 2025 zich als een fase van 'vloed' heeft kunnen ontwikkelen. Door samenwerking met tal van Leidse organisaties, zoals beschreven in dit jaarverslag, zijn vele tientallen Leidenaren actief geweest bij StadsLab-activiteiten en -projecten.

Tegelijk is enige relativering op z'n plaats: de organisatorische basis van StadsLab, de harde kern van vrijwilligers die stelselmatig tijd en energie steken in het initiëren en coördineren van activiteiten, is wat smal te noemen. Hun aantal ligt ergens tussen de vijf en de tien – voldoende voor het lopende werk, maar kwetsbaar om de noodzakelijke balans tussen ervaren krachten enerzijds en aanwas van nieuwe energie anderzijds in stand te houden.

Versterking van de organisatie, zowel in het aantal vrijwilligers dat initiatieven draagt en trekt, als in verdeling van taken en eigenaarschap, zal in 2026 een belangrijk thema voor het bestuur zijn. Onder andere zien we kansen om onze groep StadsPioniers hierbij kwantitatief en kwalitatief uit te breiden.

Gelukkig biedt het succes van de afgelopen twee jaar ruimte voor extra investeren in mens- en verbeeldingskracht, om dit voort te zetten in 2026, 2027, enzovoort – en niet al snel weer opnieuw de vraag te hoeven stellen of StadsLab nog bestaansrecht heeft.

Leiden, 20 maart 2026